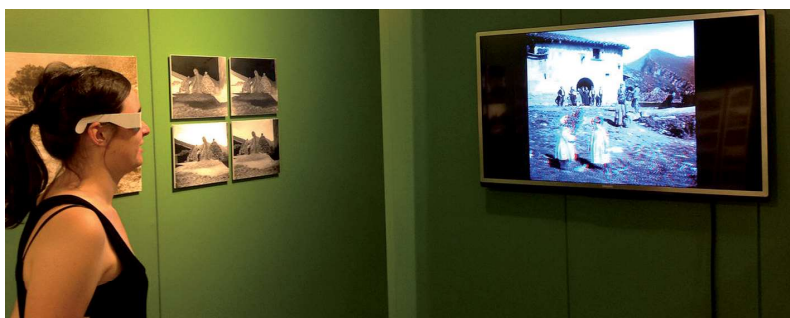

La fotografia de Cintet Rifà. Una mirada etnogràfica (1900-1930)

CARLES GARCIA

L'exposició sobre el fons fotogràfic de Cintet Rifà Anglada (Manlleu 1879 - Barcelona 1938) és només una de les moltes exposicions possibles que podien emergir d'aquest fons extraordinari. Parlem de gairebé 3.000 fotografies, plaques de vidre, principalment estereoscòpiques, preses entre l'any 1900 i l'any 1930, aproximadament. L'exposició permetia veure en diferents formats unes 200 d'aquestes fotografies. Hi destacava una presentació audiovisual que permetia al visitant, gràcies a l'estereoscòpia, veure les imatges en tres dimensions.

Una visitant a l'exposició visionant imatges en tres dimensions. Foto: Museu del Ter

En aquesta mostra, més enllà de la dimensió tècnica, hem destacat el que és la característica més valuosa de la fotografia de Cintet Rifà i que hem denominat la mirada etnogràfica. Una mirada que projecta a la comarca d'Osona i especialment a la Vall del Ges, als peus del santuari de Bellmunt, on Cintet Rifà va recollir les formes de vida i treball en un entorn rural, al voltant de la casa familiar del Serrat de Nespla, adquirida pels Rifà l'any 1897. En aquesta mateixa casa la família ha conservat aquest valuós fons fotogràfic, actualment dipositat a la Biblioteca de Catalunya i a l'abast ja d'investigadors i documentalistes.

Jacint Rifà Anglada, conegut i recordat en l'entorn familiar com a oncle Cintet, va néixer a Manlleu l'any 1879

en una família d'industrial del tèxtil manlleuenc que a principis del segle XX, en un context de greu conflictivitat social, va traslladar la seva residència principal al carrer del Bruc de l'eixample de Barcelona. En Cintet, tot i treballar sempre en l'empresa familiar, no va exercir mai el paper de lideratge que sí que van assumir alguns dels seus germans. Solter, amb temps i diners, la seva sensibilitat el va portar cap a altres activitats: els llibres, la pintura, els viatges i, és clar, la fotografia. Aquest fons n'és una bona mostra. Cintet Rifà va morir l'any 1938, en plena guerra civil, i va deixar el llegat de les seves fotografies, que es van conservar a la casa del Serrat de Sant Pere de Torelló, l'altre gran escenari de la seva vida i, sobretot, de la seva mirada fotogràfica.

En aquest llegat es trobem negatius i positius de vidre i nitrats de diferents mides, una quantitat predominant de fotografies en format estereoscòpic, que permetia veure les fotografies en tres dimensions, nombrosos autocroms, uns quants positius de vidre amb viratges monocromàtics i altres acolorits a mà, i diverses preses d'imatges panoràmiques.

Què significa l'expressió "mirada etnogràfica"? Cintet Rifà no era un etnògraf, no ens consten ni els coneixements ni la formació que ens permetria identificar-lo com a tal. A més, la seva aportació és exclusivament fotogràfica. No ens han arribat altres tipus d'escrits ni anotacions. Tot i això, en la seva fotografia, hi identifiquem la curiositat i la voluntat de descripció de formes de vida pròpies d'un etnògraf. No sabem si les percebia en extinció, però està ben clar que, com a membre d'una família benestant d'industrial de Manlleu amb residència a Barcelona, sí que les sentia com a molt diferents de les seves. Segurament exercien sobre ell una certa fascinació romàntica. En la seva obra també hi ha paisatge, és cert, però l'interès central de Cintet Rifà i la seva fotografia són les persones i el seu dia a dia.

A les sèries fotogràfiques que es van poder veure a l'exposició, preses preferentment durant les seves habituals estades a la casa familiar del Serrat, s'hi troba un exemple excel·lent d'aquesta mirada. Des de les tasques del cicle agrícola a les feines relacionades amb el bestiar, o el bosc, passant per les dones del món rural, que trobem magníficament representades en la seva fotografia.

INDÚSTRIA

La fàbrica Rifà

Imatge de l'entrada del canal i la fàbrica de Can Rifà, al sud del nucli de Manlleu, en el meandre de la Devesa. Els Rifà eren una antiga família d'industrials manlleuencs. Un dels seus avantpassats, Jaume Rifà Baulenas, ja posseïa una fàbrica amb telers manuals a Manlleu l'any 1838. L'any 1862, els seus fills (Jaume i Josep Rifà Sabatés) adquireixen els drets d'aigua i projecten la fàbrica de Can Rifà (a la fotografia). Aquesta indústria l'hereten posteriorment els fills de Jaume Rifà Sabatés, entre ells Jacint Rifà Munt, pare de Cintet Rifà, i continuador de la tradició industrial familiar. Els Rifà van tenir altres fàbriques, a Malars, Ripoll, l'Hospitalet de Llobregat, Torelló, etc. Però el cognom Rifà va quedar per sempre lligat a aquest racó del Ter a Manlleu.

LLEURE

Sardanes a la plaça de toros

Concurs de sardanes a la plaça de toros de Manlleu instal·lada en els descampats a migdia del carrer de la Passió, podria ser per la Festa Major. La rotllana de la dreta està feta sota la idea canònica d'alternança home-dona del model de sardanes que des de Barcelona va difondre el catalanisme en les dues primeres dècades del segle XX. Però a l'esquerra hi ha una rotllana només d'homes descofats, més d'acord amb l'antiga tradició empordanesa. La cura en els vestits i la indumentària ens indiquen el model selecte i de classes ascendents, enfront de la varietat en el públic, amb gorres i vestimenta de treballadors. [Text de Jaume Ayats]

TREBALL

Llaurant

Llaurada fonda feta amb arada d'orelló estirada per un parell de vaques junyides amb jou de coll, ajudades per una euga amb cabeçó, collar, tirants i balancina. Amb la serra de Forat Micó al fons, un home escampa fems amb la forca mentre que l'altre mena el parell de vaques. La dona vigila que l'euga vagi arran de la llaurada prop de dos pilots de fems i les roderes de la carreta que els ha transportat. [Text de Jacint Torrents]

DESCANS

Segadors ballant

Juny o juliol a la Plana. Any 1905 aproximadament. El blat ja és segat. El davanter de la colla de segadors —homes <<de muntanya>> que han baixat al pla, com explica la cançó que cantaven—, ha cridat <<A la garba!>>: és el crit per anar a beure i aturar la feina, ni que sigui per una estoneta. Un alça el porró, l'altre empunya el càntir, un tercer fa que balla amb el volant a una mà i el porró a l'altra, potser responent a la tonada que toca el davanter amb el cornetí. El capità o cap de colla, un home més gran i respectat, és qui els mana i l'únic que va amb el cap cobert, com a símbol del poder. Dues canalles s'ho miren amb el masover, potser, un tros lluny. Una esmola, amb el sac dels segadors que van pel món a l'esquena. De les faixes pegen els lligadors i esclopets per fer la feina. [Text de Jaume Ayats]

